

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 50 K, na $\frac{1}{2}$ strani 30 K, na $\frac{1}{3}$ strani 15 K in na $\frac{1}{4}$ strani 10 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 11. V Ljubljani, 15. junija 1904. Leto XXI.

Obseg: Soseđa Razumnika prasičja reja. — Gosenice sovč, škodljivke v vinogradih. — Napravljanje presnega masla. — Nekatere napake v našem kmetovanju s posebnim ozirom na živinorejo. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Soseđa Razumnika prasičja reja.

(Dalje)

XVII. Zakaj svinja izvrže.

Pol leta je minulo. Prišla je pomlad, in Razumnikova svinja „Lada“ je skotila 10 krasnih prasičkov.

Kopitar, ki je prišel na obisk k Razumniku in je pogledal tudi v svinjak, je občudoval te živahne živali, ki so bile druga lepša od druge.

„Nisem se varal,“ meni Razumnik, ki je tudi zadovoljno gledal svojo plemensko svinjo in njen krasni zarod. „Kotenje Lade ni posebno zmučilo in tudi dojenje je ne slabi.“

„Zrasla je pa tudi prav izdatno v zadnjih mesecih,“ odgovori Kopitar. „To je res imenitna reja.“

Med tem pogovorom je prišel Rovtarjev sin in je Razumnika prosil, naj pride gor k očetu, kajti svinja je izvrгла, in sedaj ne vedo, kaj bi počeli.

Uslužni sosed je tej želji takoj ustregel. V svinjaku pri Rovtarjevih je našel gospodarja, ki je ravno go-drnjaje spravljaj iz hleva mrtve, nedone-sene pujske.

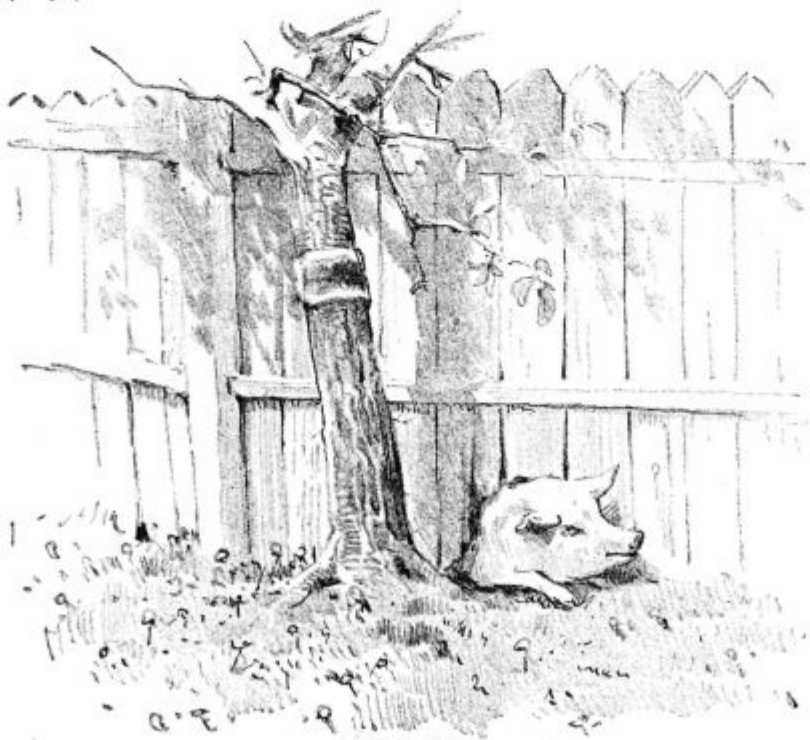
„Kaj more biti pač vzrok, da je ta sicer tako dobra plemenska svinja sedaj izvrгла?“ vpraša so-seda.

„Takoj ti na to vprašanje še ne morem odgovoriti,“ pravi ta. „Ali si dajal klajnega apna?“

Rovtar je prikimal in pokazal na vrečo klajnega apna, ki je bila do polovice že iz-praznjena.

„Potemtakem ni pomanjkanje apnenih snovi v krmi vzrok tvoji nesreči. Zasludujmo vzrok drugje. Ali je dobivala svinja morda pokvarjeno ali skisano krmo; ali je bila kaj bolna?“

„Svinjo smo krmili kakor navadno,“ zagotavlja Rovtar. „Dobivala je parjen krompir, otrobe, zmljet ječmen, posneto mleko, malo korenja in svežo deteljo

Podoba 28.

Prasič, ki se skuša preriniti skoz luknjo v ograji.

Vedno ji je dobro teknilo in vselej je vse pojedla. Tudi blato ni kazalo boleznj.

„Vse kaže, da krivda ni na krmi,“ razlaga Razumnik. „Zmrzlega krompirja, repe ali po slani poparjene detelje tudi ni dobivala, kajti že nekaj tednov imamo gorko vreme. Ali nisi morda zapazil, da se je svinja drvila, da jo je kak pes podil, ali da jo je kdo udaril?“ povprašuje dalje Razumnik. „Če brejo svinjo podi kak pes, ali če jo kak surovež prestraši ali celo po rilcu ali trebuhu tolče, potem se taka nesreča prav lahko pripeti.“

„Svinja je hodila le na ograjeno pašo,“ odgovori Rovtar premišljevalec. „Psa nimam in tudi v bližini ga ni. Sam kakor tudi moji posli ravnamo lepo s plemensko živino, in tujih ljudi zadnji čas ni bilo pri meni in tudi ne na pašniku.“

„Potem je res težko ugeniti pravi povod,“ meni Razumnik. „Pojdiva na pašnik, morda bova tam kaj videla.“

Moža sta šla tjakaj, in sosed je gledal na vse strani. „Kaj je pa to?“ vzklikne začudeno. „Zdi se mi, da hoče neki prasič smukniti skozi ograjo (glej pod. 28.). Z glavo in s sprednjima nogama se je že preril. Če je to svinja in če je breja, morava tako početje preprečiti.“

„Da, breja svinja je,“ odgovori Rovtar, ki je hitro tja tekel. „V treh tednih se ima oprasiti.“

„Tem slabše,“ meni Razumnik, ki je istotako hitro šel k luknji v ograji.

Ko sta moža prišla do luknje, ki je skoz njo rila svinja, je Razumnik svinjo hitro nazaj pognal. Z naporom in s kruljenjem se je žival izrila.

„To je pa res imenitna naprava, Rovtar,“ vzklikne sosed razburjen. „Vsaka breja svinja, ki hoče tukaj skozi uhajati, mora izvrči. Od kdaj pa je ta luknja v ograji?“

„Pred 4 dnevi sem zapazil, da so prasiči pod tole desko izrili majhno luknjo,“ odgovori Rovtar. „Niti na misel mi ni prišlo, da bi to moglo imeti kak pomen ali da bi se mogel prasič tukaj skozi preriti. Presneto pridni so morali biti pri tem delu.“

„Če tvoji prasiči tako radi rijejo in uhajajo, potem jih pa trnkaj,“ meni smeje sosed. „Tukaj naj žro travo, ne rijejo naj pa nikar.“

„Še danes pošljem po starega Gašparja,“ meni Rovtar; ta razume trnkanje.“

„Jaz ti pa svetujem, da to za danes opustiš,“ razlaga sosed. „Svinja, ki se je hotela skozi preriti, je močno breja, kakor praviš. Če danes pošlješ po Gašparja, bo treba svinjo vreči in povezati, vsled česar tudi lahko izvrže. Ne, Rovtar, danes še ne! Počakaj, da svinja stori in da bodo mladiči odstavljeni, potem šele jo daj trnkati. Do tja pa zamaši luknjo v ograji in pazi, da prasiči ne naredo druge. Sedaj pa vprašajmo, če je svinja, ki je včeraj zvečer izvrгла, lezla skoz to luknjo. Stavil bi, da je to vzrok nesreče. Rovtar, pokliči svoje ljudi. Kdo je predvčerajšnjem prišel po prasiče na pašo?“

„Kravja dekla!“ zagotavlja Rovtar. „Drug nima za prasiče skrbeti.“

„Potem vprašajmo to deklo, pravi Razumnik. Mislim, da bomo takoj na jasnem.“

Moža se vrmeta v svinjak in pokličeta deklo.

„Ali je bila svinja, ki je danes ponoči izvrгла, predvčerajšnjim na večer na pašniku in ali si ti prasiče domu prignala?“ vpraša Rovtar dekleta.

„Jaz sem predvčerajšnjim obe svinji gnala na pašnik,“ potrdi dekla. Ko sem zvečer šla po svinji, je

bila ena zunaj na njivi, dasi so bila vrata zaprta. Domnevala sem, da je kdo vrata odprl in potem zopet zaprl.“

„Jaz pa menim, da se je svinja skoz luknjo prerila,“ pristavi sosed. „Tale svinja je malo manjša kakor ona, ki sva jo danes pri tem nevarnem početju zasačila. Sedaj je vse jasno. Po drugih vzrokih nam ni treba več poizvedovati. Bodi zadovoljen Rovtar, da smo danes pravočasno prišli, drugače bi jutri imel v svinjaku novo nesrečo. Ni dvoma, da se je svinja prerila skoz luknjo v ograji in da je vsled tega izvrгла.“

„Skrbi torej, da se ograja takoj in trpežno popravi.“ S temi besedami je sosed zapustil Rovtarjevo dvorišče.

XVIII. Zakaj svinja ne donese.

Na potu domu je Razumnik srečal Vogelnika, ki ga že dolgo ni videl, zato ga je vprašal, kaj dela in kako mu gre.

„Nesrečo imam! Veliko nesreče in smole je v mojem svinjaku,“ odgovori klavarno Vogelnik.

„Kaj pa je?“ vpraša sočutno Razumnik. „Ali imaš rdečico ali kako drugo kužno bolezen v svinjaku?“

„Tega ravno ne,“ odgovori oni. „Pa vendar ni dosti boljše. Pri meni nobena svinja več ne donese, in če vendar ktera žive pujske stori, so pa taki, da precej po porodu poginejo. Poprej je bilo boljše, a sedaj mi že leto dni sem prasičja reja skoraj nobenega dohodka ne donša.“

„Pojdiva pogledat tvoje prasiče,“ odvrne sosed. „To dopoldne ravno utegnem in morda tudi pri tebi doženem vzrok nesreče, kakor sem ga pri Rovtarju.“

Moža sta prišla v Vogelnikov svinjak, kjer so bile tri plemenske svinje. Nič kaj posebne niso bile te živali. V kotu je pa ležalo 7 na pol donesenih, golih pujskov, ki so bili že nagnili.

„To je plemenska svinja, ki je danes ponoči izvrгла,“ poroča Vogelnik. „Svinja je še mlada, storila je tretjič.“

„Ali hodijo tvoji prasiči kaj na pašo ali vsaj na kako tekališče?“ vpraša Razumnik. „Kolikor je meni znano, jih imaš vedno v svinjaku.“

„Jaz bi jih pač rad izpuščal,“ se izgovarja Vogelnik, „pa nimam v to svrhu prilike. Že večkrat sem mislil napraviti prostorno tekališče, a ne gre. Moj dom ima tako nesrečno lego, da ne gre brez velikih stroškov, in teh se človek v današnjih hudih časih boji.“

„Kaj pa krmiš?“ vpraša sosed. „Zdi se mi, da bo tu vzrok.“

„To pač ne,“ meni nekoliko užaljen Vogelnik. „Prasiči dobivajo parjenega krompirja, kolikor ga hočejo, nekoliko posnetega mleka in vrhutega še zdrobljenega ječmena. Poleti jim dajem v svinjak sveže trave in detelje.“

Pazno se je oziral Razumnik okoli po svinjaku. V nekem kotu je zapazil prav revnega pujska, ki je cvileč okoli taval.

„Koliko je pa staro tole pujske?“ vpraša Vogelnika. „Silno revno je, dasi ni videti mlado.“

„Deset tednov je staro,“ odgovori Vogelnik. „Nič kaj noče rasti in uspevati. Iz istega gnezda imam še dva prasička. Sicer sta boljša kakor tale, a vendar dovolj slaba.“

„Prasiček ima vse krive noge,“ odgovori sosed. „Vogelnik, meni se jasni. Zdi se mi, da vem za vzrok.“

„No, to bi bila pa sreča, če bi se našel vzrok, ki bi se dal odpraviti. Bojim se, da se motiš.“

„Ne boš; sedaj jo zadenem,“ odgovori Razumnik. „Ali daješ prasičem klajno apno?“

„Ne,“ odgovori Vogeltnik. „Dosedaj mi tega ni bilo treba.“

„Treba ti ni bilo, meniš! V nobenem svinjaku ni klajno apno tako potrebno kakor ravno v tvojem. Ti boš vendar vedel, da v naših tleh nedostaja apna. Zlasti tvoj svet je še posebno malo apnen. Tvoje svinje ne donesejo in tu imaš prasička, ki se mu krivé kosti, ker so premehke. Krmi primanjkuje apna in fosforove kisline, zato tvoje svinje ne donesejo pujskov. V krmi ni tistih snovi, ki jih mladiči potrebujejo za okostje. Zaraditega ti tudi ne uspevajo prasiči, ki se živi rode, temveč dobe mehke, tenke in skrivljene kosti, kajti v krvi ni tvorila za kosti, zlasti nedostaja fosforove kisline. Vzrok tvoji nesreči je torej znan. Rabi pravo sredstvo, in ne boš imel več prilike tožiti.“

„Kakšno sredstvo je to?“ vpraša razveseljen Vogeltnik. „Zelo bi ti bil hvaležen, če mi daš dober svet, kajti imel sem v zadnjem času veliko škodo.“

„To sredstvo je prav preprosto,“ meni Razumnik. „Povedal sem že nekterim vaščanom, ki so prišli pred kakega pol leta k meni na pouk. Tebe takrat ni bilo poleg, ker si tudi eden izmed tistih, ki se iz „študiranih“ kmetovalcev norčujejo; zato imaš pa sedaj škodo. No, pa brez zamere; vseeno ti vselej rad postrežem. Sredstvo, ki sem ga takrat priporočal, je fosforovokislo apno, ali po domače rečeno klajno apno. Rekel sem takrat, da je v vseh krajih, koder imajo malo apnena tla in vsled tega krmo, ki ji nedostaja fosforovokislega apna, dajati s krmo vred prasičem klajnega apna, in sicer brejim in doječim svinjam po žličici in pujskom po pol žličice na dan.“

Polaganje klajnega apna je zlasti v tistih gospodarstvih neobhodno potrebno, kjer prasičev ne izpuščajo na prosto. To velja pa ravno za tebe, Vogeltnik. Ubogaj me, in imel boš srečo s prasičjo rejo. Vrhutega ne pokladaj toliko krompirja, in daj zato $\frac{1}{4}$ – $\frac{1}{2}$ kg otrobov na dan vsakemu prasiču.

Tole pujse z mehkiimi kostmi in s skrivljenimi nogami pa ubij; ni vredno drugega.“

Razumnik se poslovi od Vogeltnika ter zapusti njegov svinjak.

Vogeltnik se je res ravnal po nasvetih dobrega soseda.

Najprej je odstranil nedonesene mrtve pujske ter jih je zakopal v gnoj. Potem je ubil kruljavega prasička in ga istotako zagrebel. V mestu si je priskrbel večjo zalogo otrobov in vrečo klajnega apna.

Razumnik je Vogeltniku prav svetoval, kajti Vogeltnikove plemenske svinje so se vidno popravile. Čez nekaj mesecev so se ubrejele in čez daljnje 4 mesece je imel Vogeltnik dve gnezdi prav zdravih pujskov, ki so ga zelo veselili.

Britka izkušnja je Vogeltnika prepričala, da je Razumnik vendar veliko na boljšem, ker se je učil umnega kmetovanja, zato pa odslej ne zamudi nobene prilike, da se pouči o tej ali oni reči.

Gosenice sovk (agrotis), škodljivke v vinogradih.

Že pred več leti sem slišal tožiti, posebno po breškem okraju, da neke gosenice objedajo trsom očesa. Tudi letos se zopet slišijo iste tožbe. Ni mi na tem, da bi plašil vinogradnike vedno z novimi škodljivci;

saj jih ni toliko novih. Večinoma nam delajo isti škodljivci škodo, ki so jo delali že našim pradedom. Pojavljajo se pa nektera leta bolj, nektera manj, ali celó daljšo dobo prav nič. V prvem slučaju se opazijo, v zadnjem zopet pozabijo.

Marsiktera gosenica, ki se sicer brani na drugih rastlinah, včasih poseže tudi na trs. Takih pogojnih škodljivcev je mnogo in se navadno ne prištevaajo pravim škodljivcem trsa. Oni trs tako redko in v tako majhni meri napadajo, da njih škoda ne hodi posebno v poštev.

Med gosenicami, ki sicer živijo navadno na drugih raznih zeliščih, napadajo trs ponajvečkrat gosenice sovk, ki so v vinogradih včasih jako škodljive. Zaradi njih škodljivosti na trsju sem gosenice sovk omenil tudi v svoji knjižici „Viničarjev kažipot“, in sicer zato, ker so ravno v isti dobi v breškem okraju veliko škode prizadevale.

Sovke (agrotis) tvorijo večjo rodbino metuljev ponočnjakov. Kakor stari, tako ponočuje tudi njih mladina, ki začne svoje življenje v podobi gosenice. Ponoči žre, podnevu pa spi v zemlji. Vinogradnik vidi torej podnevu le škodo, škodljivca pa ne. Izmed gosenic raznih sovk je trsju najbolj škodljiva gosenica pšenične sovke. Ta zraste 3 in več centimetrov dolga, je gola, svinčenosive do sivorjave barve in ima 16 nog. Na trsju objeda očesa in mlade lističe. Največ škode napravlja z objedanjem očes. Če ima drugega zelenja v vinogradu dovolj, na pr. plevela, tedaj se zadovolji s tem in pušča trs. Mnogo plevela v vinogradu pa zopet privabi mnogo gosenic, tako da v vinogradih, kjer se je prva kop zakesnila, še več škode napravijo. Sicer so pa največkrat ob robu vinogradov, kjer se začenja tratina. To ponočno golazen je treba na trsu iskati ponoči z lučjo. Podnevu se zavleče ob trsu 1 do 3 cm globoko v zemljo. Tu leži zvita v kolobar, počivajoča od ponočnega dela. Če z motiko okopavamo okoli trsa, jo lahko najdemo v zemlji. Vinogradnik kaj pametno stori, če povabi kure in race na pojedino na te gosenice. Sploh so kure razen tedaj, kadar grozdje zori, v vinogradih zelo koristne. Marsikteri mrčes zapade njih kljunu.

Iskanje gosenic ponoči z lučjo na trsju kakor tudi podnevu po zemlji pa ni vsakemu všeč. Priporočajo se pa še druga sredstva, da se gosenice zvbijo na gotov prostor ter tako laže najdejo. Če se blizu trsa napravi s kolom par lukenj, da se gosenice podnevu zbirajo v teh luknjah, jih je lahko uničiti. Francozi, ki te gosenice poznajo za jako škodljive, polagajo pod trsje snopiče lucerne. Gosenice se zbirajo podnevu pod temi snopiči ter jih je tam lahko najti. Za prihodnje bi bilo vinogradnikom svetovati, naj upoštevajo posebne navade teh gosenic ter naj uporabljajo proti njim primerna sredstva.

Metulj, ki se izvali iz teh gosenic, nas ne zanima iz praktičnih ozirov. On nam samposebi ne škoduje, razen da nam zaplodi škodljivih gosenic. Sicer pa nimamo primernih sredstev, da bi z njimi z zatiranjem metuljev uspešno manjšali prihodnjo zalogo. Uničevati moremo le gosenice. Sicer pa nič ne škodi, če poznamo zlodejca v raznih njegovih oblikah. Če si kdo nabere gosenic ter jih zapre v kako škatljo, si bo proti koncu maja in od tega časa naprej izredil metuljev. Ti so po 2 cm dolgi, imajo prednja krila pepelnatosiva ali tudi včasih nekoliko rjavkasta, zadnja pa samci popolnoma bela, samice pa rjavkastosiva. Ti metulji letajo ob večerih od majnika pa celo do septembra. Samice polagajo jajčeca kar na zemljo, posamič, najbolj

meseca avgusta. Čez 1 do 2 tedna so že gosenice tu. Te že jeseni žro po raznih rastlinah in že na ozimini itd. delajo škodo, prezimijo v zemlji, na pomlad pa tudi vinogradnikom mnogokrat hodijo v škodo. Njih škodljivost na trsu cenijo nekteri vinogradniki celo tako visoko, da plačujejo včasih za vsako vjeto gosenico po 2 h. Če upoštevamo, da požre gosenica samo v enem očesu celo mladiko, ki bi utegnila imeti po več grozdov, in da v svoji pravi goseničji požrešnosti kaj kmalu požre mnogo očes, potem ta škoda pač ni precejena.

Prilicnejši gori navedeni načini lova ga morejo napraviti uspešnejšega in tudi cenejšega. Iskanje pred svetlobo bežečih gosenic podnevu na trsu pač ne more mnogo izdati. Podnevu se najde morda slučajno nekaj take, čeravno ne popolnoma nedolžne, pa vendar manj škodljive golazni; pravi tihotapec je pa v zatišju, kjer ga nihče ne išče.

I. Belè.

Napravljanje presnega masla.

(Piše Anton Pevc)

(Dalje.)

VII. Napake presnega masla.

Dobro maslo je pozimi belorumeno, poleti bolj rumeno in se vedno nekoliko sveti; ni trdo ali krhko, niti premehko; ima pravilno množino vode; nima nikakega neprijetnega duha in okusa, ter je trpežno.

Kakor mleko, tako ima tudi presno maslo mnogo napak. Zelo se sveti (leskeče), če je preslabo zgneteno, ali je videti slepo, če je preveč obdelano; če se dalj časa hrani na vlažnem, splesni ter dobo zelene in rdeče pike. Duh ima mnogokrat pokvarjen in kisel, ali diši po hlevu ali po čem drugem; temu je največkrat vzrok slabo ravnanje s smetano in njeno hranjenje, kakor tudi hranjenje masla v zatohlih prostorih.

Maslo je mehko, podobno mazilu, če je bilo umejeno pregorko ali preveč; suho in drobljivo, če je bilo umejeno premalo in slabo. Ne bom omenjal drugih, postranskih napak, ki jih maslo dobiva od prostora, kjer se hrani, in od nesnage. Vsakdo naj se trudi, da bo z vestnim in snažnim delom napravil res izvrstno blago ter svoje staro delovanje prikrojil napredku časa.

VIII. Preskušališče za mlečne izdelke.

Da je v katerikoli stroki mogoče napredovati hitro in uspešno, je treba poskušati, da se učenci pripravijo do tega, da skušajo drug drugega prekositi. Ustanovijo naj se preskušališča, kamor naj bi vsaka mlekarna poslala dvakrat ali večkrat na leto vzorec svojih izdelkov, masla in sira. Priredi naj se vsako leto vsaj ena mlekarska razstava, ki naj bi se je udeležile vse slovenske mlekarnice; ta bi služila za vez, ki bi vezala vse naše mlekarnice, da bi v edinosti delovale za splošni napredek in v korist naroda.

Mlekarski izdelki se preiščejo in potem presodijo glede njih kakovosti. To se zgodi tako-le:

Okus	ima	50	vrednostnih	enot,
duh	"	10	"	"
delo	"	20	"	"
vnanjost	"	10	"	"
sestava	"	10	"	"
skupaj	100	"	"	"

Maslo ne sme biti samo okusno in dobro, biti mora tudi trpežno. Iz kisle smetane je bolj trpežno kakor iz sladke, a iz sladke je toliko boljšega okusa. Kjer se maslo pošilja v daljne kraje, se soli in nepre-

dušno zapre. Na trpežnost se zelo ozirajo tudi pri preskušanju. Redno se maslo preskusi takoj isti dan, ko je bilo doposlano, in drugič zopet čez 7-10 dni; šele potem se sodba izreče in naznani določiljalcu.

Glavni namen preskušališč bi bil pa preiskati doposlane izdelke glede njih sestave. Maslo je najboljšje v okusu in trpežnosti, če ima le 12-15% vode; več ali manj odstotkov kaže nepravilnost v delu. Ravno tako je s sirom; mastni sir ima, različno po načinu delovanja, 19-33% toliščobe in vode 29-60%; in vendar se cena malo menja.

Svoje izdelke bi morala sploh vsaka mlekarna preskušati. Ker so pa naše slovenske mlekarnice le majhnega obsega in si zato ne more vsaka oskrbeti preskušalnih priprav, se združimo in uredimo skupno preskušališče. Stem se bodo naši mlekarniki spodbujali k vestnemu delu, če se jim bodo pravočasno naznanjale napake njihovih izdelkov; vedelo bi se pa tudi, kakšno vrednost ima naše domače blago v primeri s tujim blagom.

(Dalje prih.)

Nektere napake v našem kmetovanju s posebnim ozirom na živinorejo.

Piše A. Žmavc.

Splošno razširjena je reja govedi, zato se pa omejim v naslednjem sestavku edino na njo, ki je za naše razmere tudi najvažnejša. Za druge domače živali, posebno za konje, koder jih odgajajo v večji meri, se njih izreja poverja izključno strokovnjakom in veščakom, dočim je goved na milost in nemilost izročena slučaju in njegovi osodi.

Navesti pa hočem le nekatere napake, ki jih največkrat nahajam med našimi kmeti. Kadar odpravimo te, najdemo še mnogo drugih. Če jih spoznavamo, je to že prvi korak na potu do napredka; moramo jih pa tudi odločno odpraviti, in to je znaten napredek, po katerem moramo stremiti.

Marljiv kmetovalec ima v zimski dobi največjo skrb, a tudi največje veselje s svojo živino. „Rana ura — zlata ura“ velja tudi sedaj, dasi takorekoč vsa narava spi zimsko spanje. Pameten gospodar je doma, ne diži rok križem, pripravlja, popravlja, pospravlja, da bo imel vse pri rokah, ko ga pozove drobni škranček s svojim „sej, sej!“ na novo delo. Kmet, ki se pozimi kratkočasi z lovom ali išče družbe in sreče v prokletem igranju in popivanju po gostilnah, je zašel na rakovo pot, ki ga navadno privede prej ali slej do gospodarskega poloma.

Živinorejcu je vsak dan prva pot iz hiše v hlev — in zadnja iz hleva v hišo. Presrečen je, če ima količkaj zmisla za pravo kmetovanje, ko vidi uspehe svojega truda. Dognana stvar pa je, da daje v kmetijstvu najlepše stalne dohodke ravno dobra živinoreja, posebno reja govedi, ki je steber našemu gospodarjenju. Cena živini je znatno poskočila, zato pa zanimanje za živinorejo rase od dne do dne. Kar se je včasih kupilo za desetak, za to je danes stotak premalo. Naši stari ljudje se spominjajo mnogih takih slučajev, ki so zanimivi, poučni; le vprašaj jih, pa ti jih povedo.

Zanimivi so podatki iz neke najemne pogodbe iz l. 1829., ki jo navaja pisatelj dr. Böhme v nekem svojem spisu; najdražja krava je bila vračunjena za 12 tolarjev, najdražji vol za 19 tolarjev, 506 ovac skupaj za 600 tolarjev, dober liter mleka za 2-3 pfenige (približno ravno toliko vinarjev), tele, 2-3 tedne staro, ne oziraje se na težo, 1 tolar 8 grošev (t. j.

4 marke) itd. — Torej take so bile razmere pred kakimi 70 leti, a danes!? In kdo ve, kaj nam še vse prinese bližnja bodočnost!?

Primernih hlevov imamo še zelo malo, vendar smo pa pri novih stavbah tudi v tem oziru vsaj nekoliko na boljšem. Zakaj gre tako počasi, je največ kriva tista znana trmoglavost in starokopitnost, ki se pa vselej maščuje nad dotičnikom. Hleva tudi ne moremo kar čez noč predelati. Pomagajmo si torej kakor moremo, da vsaj deloma odstranimo nedostatke slabih hlevov.

Kakor nam v stanovanjih, ravno tako tudi živini v hlevu prija primerna toplina in zdrav, čist zrak. To so glavni pogoji življenja in zdravja. Okoli 15° C je najprimernejša toplina v hlevih. Če je znatno nižja ali višja, potratimo mnogo piče, ki je potrebna v razmerno večji množini že samo zato, da se ohrani teló v takem stanju, kakor je potrebno, da služi svojemu namenu. Ali z drugimi besedami: krmljenje živini v premrzlih ali prevročih hlevih ne izda toliko, kolikor v hlevih, ki so primerno topli, torej živinorejo podražuje, dohodke pa seveda znatno zmanjšuje.

Poleti bi bili na mestu prav visoki hlevi, pozimi pa narobe, seveda vse do gotove meje. Visokost hleva mora biti torej srednja, da ni poleti premajhna, pozimi prevelika. Zadošča navadno okoli 2³/₄ m. V vročih dneh skrbimo zlasti na južni strani hleva za senco, pozimi pa zabranjujemo pristop mrzlemu zraku in vetrovom v hleve. Primerno zračenje (prevetrovanje) je pa koristno živalim prav tako kakor ljudem tudi pozimi. Zatohel, pokvarjen zrak je enak strupu, ki polagoma, a sigurno neugodno učinkuje na organizem. Okna, ki so neobhodno potrebna, da imamo dovolj dnevne svetlobe v hlevu, služijo za prezračevanje tem boljše, čim više, bliže stropa so. Naravnost vpadajoča dnevna, posebno pa neposrednja solčna luč škoduje očem, torej se že zaradi tega priporoča, napravljati okna rajši bolj visoko.

Večinoma nahajamo še po vseh manjših kmečkih hlevih strop iz desak, in še te so slabe. Ali se stikajo ali ne, tudi to je marsikomu postranska reč. Podstrešje nad hlevom je nabasano s senom in z drugo pičo, ki zadržuje toploto, kar je pozimi dobro in celo potrebno. Premalokdaj se pa preudari, koliko piče se pri tem pokvari; kajti topel zrak z vodeno paro in z drugimi izhlapevajočimi plini prodira precej globoko v krmo, in umevno je, da postane krma nad hlevom pri takih okolnostih ali celo neužitna, ali pa vsaj trpi nje dobota. Izvrsten je v obok zidan strop. Ker si pa takih hlevov ne more vsakdo in takoj omisliti, se priporoča, da strop napravi mizar iz močnih desak, ki naj se popolnoma stikajo, od ene strani z robovi, od druge s primernimi zarezi (žlebovi), smeti ne morejo padati na živino. Da se pa po mogočnosti prepreči in zadržuje pokvarjenje krme nad hlevom, je po vsem stropu razgrniti najprej kako malo vredno slamo, slabo ali celo neužitno klajo, nakošeno in posušeno steljo itd., pa precej na debelo, in vrhu te plasti je skladati porabno pičo, a najprej rajši slabšo; kajti če škode le ne moremo popolnoma odvrniti, pa vsaj ni tako velika.

Poznan posestnika stare korenine, ki tako ravna že nad 50 let z dobrim uspehom. Pozimi je njegov hlev primerno topel in seno nad njim se mu nikoli ne pokvari. Hlev je le lesen, a gospodar skrbi že jeseni za to, da čez zimo ne ostane nobena špranja odprta: vse pridno zamaši z mahom, zamaže z ilovico, pomešano s plevami, ali pa s kako drugo rečjo, ki mu je slučajno še bolj pri rokah. — V hudi zimi natlači okoli zunanjih

sten kako steljo, posebno pa na tisti strani hleva, odkoder dohajajo mrzli in močni vetrovi. Mislečemu in računajočemu posestniku služijo tudi najneznatnejša sredstva jako dobro, da doseže ta ali oni koristen namen.

Luknja, odprtina na stropu (trahtar), ki se skozi njo meče seno iz podstrešja nad hlevom, ne sme biti v hlevu, ampak preložimo jo na primeren kraj kam drugam, če je že v navadi. Primerne so „parne“, kakršne imajo po Štajerskem i. dr.; to so posebni, zračni, čisti, svetli prostori, kjer se piča za sproti shranjuje, pripravlja in od tam naravnost poklada živini. Tu je tudi prostor za slamoreznicu, ki jo mora imeti vsak pravi živinorejec.

Po Tirolskem, Solnograškem in Gornjem Štajerskem režejo le slamo; seno pokladajo nerazrezano, kakor sem se prepiral na svojem potovanju po teh deželah.

Omeniti mi je še, da je strogo paziti na perje perutnine, ki se kaj rado pomeša med seno že ob košnji in pozneje. Kure morejo biti zaradi tega živinorejcu prav nadležne. Dogodilo se je pa tudi že večkrat, da je živinče požrlo s senom druge trde predmete, na pr. kako iglo itd.

Glede stavbe in oprave hlevov se je v novejšem času izcimila tudi nekaka „moda“, kakor v drugih rečeh. Pamenet živinorejec se strogo drži praktičnih načel, ne oziraje se na drago „modo“ . . .

Na nekih otokih sem l. 1902. imel priliko ogledati take „moderne“ hleve. Ne bom jih opisoval, ampak samo navedem naj, kaj sem se predrznil opomniti ravnatelju posestva, laskajoč se mu sicer: „Vsaki kravi še ogledalo, škatljico praška in ščetko za zobe, potem bo imela vsega!“ . . . Kako si je dotični gospod tolmačil to mojo opazko, tega ne vem, a zdi se mi, da mi ni niti zameril.

V zadnjem času so spoznali veliko vrednost lesenih hlevov, ki so pozimi toplejši, poleti hladnejši od zidanih. Ne zdi se mi odveč, če na tem mestu omenjam tudi prav pripraven leseni strop, kakršnega sem videl v hlevih Oberhofa na Gornjem Štajerskem in ga tamkajšnji deželni oskrbnik dr. Schuppli ne more prehvaliti. Dvojni strop je iz čisto neobdelanih desak, ki so zgornje nad tramom močnejše kakor spodnje pod tramom; te so prevlečene z debelim, močnim popirjem, ki je z mnogimi žebelčki prabit na strop. Med obema stropoma kroži zrak po posebnih zračnicah ob straneh. Seno v podstrešju se ne kvari prav nič.

Po množini piče je živinorejcu presoditi, koliko glav more z njo prerediti. Glavno je pri tem, kako se redi, kakšen čist dohodek daje živina, ne pa koliko mršavih, medlih, lačnih repov te žalostno pozdravlja, ko vstopiš v hlev.

Nekemu kmetu na Goriškem sem to poudarjal, ker je bil smešno ponosen na število svoje goveje živine, ki bi je s svojimi sredstvi niti polovico ne mogel pošteno prerediti. Posledica tega je pa bila, da sem se mu bil zelo zameril. Taki ljudje pač niso vredni, da bi sploh kako izdatnejšo korist uživali od živine. Uboge živali v takih rokah!

Postava zabranjuje trpinčenje živali; ozira se pa večinoma na vprežno živino. Ali pa ni to tudi grozno trpinčenje, če privezani živali ne damo piče in vode, kolikor ji je treba?! Stem, da je človek vzal divji živali prostost ter si jo udomačil, da mu služi, je vendar prevzel odgovornost, da jo primerno preživi.

Kakor si marljiva gospodinja vé preračniti, koliko bo potrebovala teh ali onih pridelkov v kuhinji i. dr., tako

mora tudi umen živinorejec že naprej vedeti, kako bo shajal s krmili, kako naj jih rabi. Pri tem mu je poznati naravo, lastnosti posamezne živali in svojstva krmil.

Z isto pičo v isti množini se na pr. pri dveh različnih kravah ne dosežejo enaki uspehi, ki so sploh češče le navidezni. Za primeru navedemo tu dve kravi, ki imata pri enakem krmiljenju enako veliko mleka, a od ene je mleko boljše, ima na pr. več toliščobe (smetane) kakor od druge, torej je ono tudi več vredno. Mleko ni voda, in voda ni mleko.

Pripeti se tudi lahko, da imata dve kravi enako množino mleka iste dobrote, pa ena krava potrebuje več in boljše piče kakor druga, sicer nam daje manj in tudi slabšega mleka.

Zopet so mogoči slučajji, da od dveh krav potrebuje vsaka enako množino iste kakovosti krmil, obe dajeta mleka v najboljši dobi molže (po otelitvi) po kakovosti in kolikosti enako, a to samo morda par dni ali nekaj tednov, a potem se zopet pokažejo razlike ali v množini, ali v kakovosti, ali v obeh teh svojstvih mlečnosti goved.

Mlečnost krav moremo dognati v daljšem času na podlagi rednih poskusnih molž ter natančnih zapisov. Uvaževati je pa krmiljenje sploh in vse druge okolnosti, ki imajo na mlečnost kakšen vpliv.

Vrednosti krave v splošnjem ne moremo določati s tehtanjem; tudi pri plemenskih živalih (na pr. pri bikih) ne odloči tehtnica, pač je pa ta najboljšje merilo pri določitvi poštene cene v vseh drugih slučajjih, zlasti še pri kupčijskih zvezah z mesarji.

Dobro kravo nabaviti je silno težavno. Saj pravijo ponekod: pri nakupovanju krav in pa pri ženitvi se človek najlažje opeče.

Po semnjih se redkokdaj dobivajo dobre krave; vsaj po naših krajih, koder živinoreja še ni posebno napredovala, rabijo kravo, dokler je dobra, ko pa opeša, jo šele ženejo na trg. Dobra krava je vselej draga, se lahko proda, a težko kupi. (Dalje prib.)

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 137. Pri nas je prodajal neki agent kose in klepalnike, in sicer oboje skupaj za 5 K. Mnogo ljudi si je naročilo te reči, in na prigovarjanje agenta se je župan zavezal blago sprejeti za vse naročnike v vasi skupaj, češ da bo plačati manj prevoznih stroškov. Blago je sedaj došlo, a kosa s klepalnikom vred ni vredna 1 K, ker oboje ni rabno. Nekteri so vzeli od župana kose, ki so jih naročili, a ostala večina jih noče sprejeti, češ da so ogoljufani. Ali so naročniki dolžni sprejeti naročeno blago; ali jih more župan k temu siliti, ker se dotična ogrska tvrčka sedaj samo župana drži? (A. L. v B.)

Odgovor: Dotični agent je uganjal veliko sleparstvo po vsi deželi in bržkone tudi v drugih kronovinah. Žal, da tudi pri nas še ni neumnost izginila, vsled česar te baže ljudje pri nas še vedno delajo lepe kupčije, vzlic temu, da se naša družba trudi kmetovalce prebuditi in jih vedno svari pred ogrskimi sleparskimi agenti. Enkrat za vselej pokažite vsakemu ogrskemu agentu vrata, in če Vam kdo dá kaj v podpis, ne verujte temu, kar on pravi da stoji v dotični listini, temveč jo sami pazno preberite, oziroma si jo dajte raztolmačiti od zvedenega človeka. Kakorhitro je v listini zapisano ali tiskano, da se podvržete kakemu ogrskemu sodišču, ne podpisite, ker stem ste že izgubljeni. Tako je tudi v slučaju s kosami. Vsak naročnik se je podpisal na tako listino; ogrsko sodišče bo vsakega, ki posla-

nega blaga ne bo hotel sprejeti, obsodilo; prišli bodo pa zraven še sodni in ogrskega odvetnika stroški, in naša sodišča bodo denar izterjala z vso vestnostjo, kakršne ogrska sodišča proti svojim ljudem ne poznajo. Edini svet, ki Vam ga moremo dati, je ta, da mirno plačate in smatrate izgubljeni denar za pravično kazen za svojo, recimo — nepremišljenost. Kolikor nam je znano iz nekterih slučajev, so tudi župani podpisali listine, kjer je pisano, da oni sojamčijo. V takem slučaju mora župan blago prevzeti, a tudi naročniki so njemu nasproti zavezani blago sprejeti in plačati, in te dolžnosti jih nobeno sodišče ne bo odvezalo, celo pa ne kako ogrsko. Kdor torej noče dvojnih stroškov, ta naj rajši precej plača! — Pri vsem tem nas eno veseli, da je ta agent v tistih krajih največ kalinov na limanice vjel, koder ima naša družba najmanj zaslonbe, oziroma koder je največ nerazsodnosti doma.

Vprašanje 138. Imam posodo vina, ki ga želim podeliti v jesih za dom. K vinu sem dolil že pred dvema mesecema 5 l kisa, a se vendar noče skisati. **Kako naj delam, da se vino skisa?** (V. L. v A.)

Odgovor: Da se vino izpremeni v jesih, morajo priti v vino oetne (jesihove) glive, mora biti zadosti toplo in dovolj zraka. Za glive Vam ni skrbeti, ker te kmalu pridejo in ste jih vrhutega vinu v zadostni množini dali z jesihom, ki ste ga prilili. Da se vzlic temu Vaše vino ne kisa, je morda vzrok, ker je premočno, kajti alkohol ovira razvijanje gliv. V tem slučaju je vino razredčiti z vodo. V mrzli ali hladni kleti se tudi ne dela jesih, zato je posodo postaviti na prav gorak kraj. Pozimi je imeti posodo v zakurjeni sobi ali pa v kuhinji. Tudi zrak je potreben; zato naj posoda ne bo zaprta, ali naj se pa vino večkrat pretaka, da močno pride z zrakom v dotiko. Kan je pa pridno odstranjevati, ker ta istotako škoduje jesihu kakor vinu.

Vprašanje 139. Imam nad 40 visokodebelnih dreves, ki sem jih kupil od Vaše družbe. Drevesa sedaj 4 leta rasejo, in sicer silno lepo in bujno, ne rode pa nič. Delajo do 3 m dolge poganjke. Letos so drevesa dovolj cvetela; nekaj sadja je ostalo, sedaj pa še to odpada, in končno ga menda nič ne bo. Kaj je Vaše mnenje o tem mladem, nerodovitnem drevju? Pripomnim, da sem ga letos spomladi zelo na kratko obrezal ter sem mu pustil malo lesa. (V. L. v A.)

Odgovor: So vrste jablan in hrušek, ki ne rode kmalu, ki v mladosti poganjajo močno v les in pričnejo roditi šele potem, ko so že starejše. Vi imate pa jablane in hruške ter razne vrste, torej bi se nekatere gotovo morale drugače sponašati, in ker temu ni tako, zato je vzrok nerodovitnosti Vašega drevja drugje. Ta vzrok je po našem mnenju predober, in sicer enostransko gnojen svet, ki ima v sebi veliko dušičnatih gnojilnih snovi, a premalo važnih rudninskih redilnih snovi, vsled česar se lesno popje in les premočno razvija, dočim cvetno popje ne more uspevati. Priporočamo Vam gnojiti s fosforovimi in kalijevimi gnojili ter drevje poleti pincirati, da silite delati veliko rodnega lesa. Močno prikrajševanje lesa spomladi je pa le škodljivo, kajti čim bolj prizrežete močno rastoče drevo, tem bolj poganja v les.

Vprašanje 140. Hrošči „železnikarji“ letos trsne cepiče in sploh trsno listje tako močno objedajo, da bodo skoraj vse uničili. Ali je kako drugo sredstvo ta mrčes zatirati razen da se obira z roko, kar je jako težko, ker se podnevi pod zemljo skriva? (M. M. v A.)

Odgovor: Proti železnikarju (otiorhynchus sulcatus) ni drugega sredstva kakor obiranje. Prav zgodaj zjutraj se podstavi okoli trte rjuha ali pod trto razpet in obrnjen dežnik ter se trta otresa mrčesa, ki pada na rjuho ali v dežnik ter se precej pokončuje. Tudi priporočajo na tla položiti opeko, ploščnato kamenje, kose rušnje, kamor se čez dan hrošči poskrijejo ter se tako lahko polove in pokončajo.

Vprašanje 141. Kako je ravnati s šparglji po saditvi dotlej, ko se prično rezati (do 4. leta)? Ali se poganjki odstranjujejo? (Š. R. pri Z.)

Odgovor: Špargljeve grede je pleti in okopavati, poganjkov pa ni rezati pred zimo. Jeseni, ko se rastline 10 cm nad zemljo porežejo, je špargelj po vrhu pognojiti z drobnim in dobro predelanim gnojem, kar je storiti vsako leto. Le prvi dve leti se sme brez škode med šparglji pridelovati druga zelenjad.

Vprašanje 142. Sčim se mravljam zabrani hoditi po drevju in tam škodo delati? (Č. v L.)

Odgovor: Mravlje ne delajo na drevju škode, zato ni vzroka, da bi si delali trud in stroške z odganjanjem. Mravlja kvečjemu škoduje zrelemu sladkemu sadju, a loti se le tistega ploda, ki je že od kake druge živali načeto. Zapomnite si: Dokler mravlje ne privabi na drevo načeto in že sladko sadje, jo prav gotovo privabi nekaj drugega, in to so listne uši, ki se nahajajo spodaj pod listjem, in one delajo škodo. Preženite listne uši s tobakovo vodo, kakor smo že opetovano pisali, pa mravlje sameodsebe izginejo z drevja.

Vprašanje 143. Ali se smejo trte škropiti in žveplati med cvetjem? (A. K. v P.)

Odgovor: Skušnja uči, da škropljenje in žvepljanje med trsnim cvetjem ne škoduje.

Vprašanje 144. Že več let spomladi, ko slive odcveto in se pokažejo plodi, se zadnji hipoma zdebele, obledé ter odpadejo, da pridemo skoraj ob vso letino. Kaj je to in kako bi bilo tej nepriliki odpomoči? (A. K. v P.)

Odgovor: To bolezen povzroči gliva „*exoascus pruni*“ ter je edino sredstvo pobiranje in uničevanje odpadlih sliv, vsled česar se zabranjuje razmnoževanje in zatrosanje glive. Kaj uspeha je pa le tedaj pričakovati, če to vsi kmetovalci delajo.

Vprašanje 145. Ali sme vaški odsek kakega županstva kos vaše zemlje, ktere posestniki so vsi vaščanje, odprodati brez dovoljenja posestnikov? (J. B. v P.)

Odgovor: Vaškega odseka ne poznamo po našem zakonu, Menda menite gospodarski odsek. Gospodarski odsek kake občine ali podobčine sme zemljišče, ki je v zemljiški knjigi vpisano na ime občine ali podobčine, prodati, če prodajo potrdi deželni odbor. Na pritožbo posestnikov proti prodaji se deželni odbor lahko ozira, ali pa tudi ne. Če je pa zemljišče v zemljiški knjigi vpisano imenom na več ali na vse posestnike občine ali podobčine, potem se prodaja more izvršiti le z dovoljenjem vseh posestnikov, ki so vpisani za solastnike.

Gospodarske novice.

* **Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske** za l. 1903. se bo vršil v četrtek, 14. julija t. l. v Ljubljani po sporedu, ki je objavljen med uradnimi vestmi te številke. Prosimo gg. ude, da svoje opravke v Ljubljani tako uredé, da pridejo ta dan po možnosti v veliki množini v Ljubljano, da bo zbor dobro obiskan. Prosimo p. n. načelnštva podružnic, da za gotovo preskrbe, da se udeležijo občnega zbora iz vsake podružnice vsaj en zastopnik, isto tako naj načelnštva poskrbe, da se predlogi podružnic pravočasno odpošljejo glavnemu odboru in da bodo predlogi take vsebine, ki je vredna obravnave na občnem zboru in ki se tiče resničnega pospeševanja našega kmetijstva.

* **Poučno potovanje kranjskih kmetovalcev v Švico** namerava prirediti kmetijska družba letošnjo jesen, če se ji posreči dobiti v to svrhu dovolj podpore. Slavno vodstvo kranjske hranilnice je družbi v to svrhu velikodušno

že dovolilo podporo v znesku 300 kron. Potovanje se bo vršilo pod vodstvom strokovnjaka. Potovanje sicer še ni zagotovljeno, a upanje, dobiti potrebne podpore, je precejšnje, zato odbor za vsak slučaj vse potrebno že sedaj ukrene, da poznej ne bo zamude. Opozarjamo torej na razpis med uradnimi vestmi te številke.

* **Kose** ima družba še vedno v zalogi po cenah, kakor so bile objavljene v zadnjih številkah „Kmetovalca“. Nekatere naročitve v zadnjem času nismo mogli točno izvršiti ter so gg. naročevalci morali nekoliko čakati, kajti družba je v pol meseca oddala do 8000 kos, vsled česar so nekatere vrste pošle in smo morali čakati, da je tvornica naše nove naročitve mogla izvršiti.

* **Izvirno francosko sivo ajdo** je družba naročila kakor prejšnja leta, in je ajda že došla v Ljubljano. Ta ajda se oddaja po 27 kron 100 kg. Ker si zbog lanske dobre ajdove letine nismo upali naročiti velike množine, je zaloga zelo omejena, zato opozarjamo družbene ude, da se podvzajajo z naročili.

* **Za gnojitev ajdi** opozarjamo že sedaj na rudninski superfosfat, ki se je izborno sponesel, kajti kdor ga je rabil, je 5krat do 10krat toliko pridelal kakor drugi. Da je to gnojilo za ajdo silno priporočeno, sledi iz tega, da so na podlagi prejšnjih izkušenj naši udje lansko leto za ajdo porabili 8 vagonov superfosfata. Družba ne more imeti velike zaloge rudninskega superfosfata, ker prosta žveplena kislina tega gnojila prehitro prejé vreče, zato prosimo pravočasnih naročil, da bomo mogli ob setvi ajde takoj in pravočasno postreči. Tudi tvornice nimajo velikih zalog in sproti izdelujejo superfosfat, zato moramo včasih po 8—10 dni čakati na zvršitev naročila. Najbolje je, če se nam naročila za zvršitev v juliju sporoče že sedaj. Rudninski superfosfat stane 7 K 25 h 100 kg v družbenem skladišču ali na ljubljanskem kolodvoru. Na oral, ali za 6 mernikov posetve, se potrebuje 200—300 kg, bolje več kakor manj. To gnojilo se oddaja le v vrečah po 100 kg.

* **Prave bergamaške osle**, in sicer temnovišnjekaste, podolgem žilaste, oddaja družba po 50 h. Osle so vse enake kakovosti, le dolge so ali 23/24 cm, ali 25/26 cm, kakršno si kdo izbere. Cena oslam je ista; le prve so lažje, druge so daljše.

* **Zmleto žveplo proti plesnobi na trtah** ima družba letos v zalogi le v najfinjši kakovosti, in sicer z $\frac{80}{100}$ finosti po Šanselu. To žveplo je res dražje kakor manj fino zmleto, a zato se ga vsaj $\frac{1}{4}$ manj potrebuje in je tudi jače v svojem učinku. To „ventilirano“ žveplo družba oddaja v vrečah po 50 kg po 18 K 100 kg.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V a b i l o

gospodom družabnikom c. kr. kmetijske družbe kranjske
na

OBČNI ZBOR,

ki bo

v četrtek, dne 14. julija 1904. l. ob $\frac{1}{2}$ 9 dopoldne
v dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani.

S R O R E D:

1. Predsednik prične zborovanje.
2. Poročilo o delovanju glavnega odbora v l. 1903.

3. Predložitev družbenega računa za l. 1903. in proračuna za l. 1905. (Račun in proračun se dopošljeta gg. družabnikom o pravem času.)

4. Volitev predsednika namesto po pravilih izstopivšega dosedanjega predsednika gospoda Otona pl. Detela, deželnega glavarja, graščaka itd. v Ljubljani.

5. Volitev štirih odbornikov v glavni odbor namesto po pravilih izstopivših gg.: Barona Henrika Lazarinija, graščaka v Smledniku; Jos. Pogačnika, posestnika ter državnega in deželnega poslanca v Podnartu; Viljema Rohrmana, adjunkta kranjske kmetijske šole na Grmu, in dr. Tomaža Romiha, župana v Krškem.

6. Poročila in predlogi odborovi.

7. Poročila in predlogi podružnici.

8. Nasveti in prosti govori posameznih družabnikov.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 15. junija 1904.

Oton pl. Detela
predsednik.

Gustav Piro,
ravnatelj.

V seji glavnega odbora dne 2. maja 1904 so bili sprejeti za nove ude: Mislej Anton, posestnik v Lozicah; Župančič Ivan, posestnik in župan v Vranoviču; Prek Frančišek, posestnik in gostilničar na Brezovici; Kamnikar Ivan, posestnik v Prežganskih Lozah; Ludovik Alojzij, posestnik v Baču; Schütz Tomaž, p. d. Hilej, posestnik v Rički vesi; Muhovec Josip, posestnik v Predtrgu; Mandelj Frančišek, posestnik in gostilničar na Mlinem; Radač Josip, posestnik na Zidanici; dr. Hočevar Matija, zdravnik v Mokronogu; Novak Frančišek, pos. v Dolnjih Ponikvah; Petrovič Matevž, posestnik v Vranoviču; Jonke Josip, posestnik v Klečah; Samida Josip, posestnik v Klečah; Hönigmann Josip, posestnik v Starem trgu pri Kočevju; Slatnar Ivan, posestnik in mlinar v Šmarci; Mali Josip, posestnik v Špitaliču; Jurca Josip, posestnik v Senožečah; Weber Josip, posestnik v Repovžu; Simončič Janko, tajnik okr. posojilnice v Radečah pri Zid. Mostu; Podlesnik Tilen, ekonom v Radečah pri Zid. Mostu; Starina Anton, posestnik v Leskovcu; Sekol Anton, posestnik v Močilnem; Breznikar Ivan, posestnik v Jelovcu; Rojina Mihael, posest. v Lukovici; Milovčič Mate, svečenik v Unijah; Zure Anton, trgovec v Crnomlju; Mubič Josip, posestnik v Višnjah; Kastelic Frančišek, trgovec v Kandiji; Logar Josip, posestnik v Vrbovem; Jagodnik Frančišek, posestnik v Kosezah.

Razglas

o podporah za potovanje kranjskih kmetovalcev v Švico v proučevanje tamošnjih kmetijskih in socialnih razmer.

Podpisani glavni odbor priredi koncem meseca septembra ali pričetkom meseca oktobra t. l., če se mu posreči izposlovati potrebnih podpor, skupno potovanje kranjskih kmetovalcev v Svico.

Namen temu poučnemu potovanju bodi, da naši kmetovalci prouče napredno gospodarjenje šviških kmetov, njih organizacijo in njih socialne razmere ter da se na mestu prepričajo o tem, kaj zmore omikan in strokovno naobražen kmet.

Potovanje utegne trajati 8—10 dni; 2 dneva odpadeta na potovanje sem in tja in 6—8 dni na bivanje v Švici. Stroški za železniško vožnjo bodo znašali okoli 75 kron, drugi stroški na dan po 5—7 kron. (Stroški za vožnjo bodo bržkone veliko nižji, ker bo družba gotovo mogla izposlovati polovično vožnjo na avstrijskih železnicah).

Potovanje se bo vršilo pod strokovnim vodstvom adjunkta deželne kmetijske šole na Grmu, gospoda V. Rohrmana.

Teža potovanja se na svoje stroške vsakdo sme udeležiti, vendar prosí odbor tiste, ki se nameravajo udeležiti, da to sporoče

tudi njemu, da bo mogel vse pravočasno priskrbeti in jih o vsem potrebnem obvestiti.

Samostojnim kmetovalcem, in sicer kmetijskega stanu, ali njihovim odraslim sinovom, ki jim je izdatek za vse potovanje previsok, plača podpisani odbor vse železniške stroške, in se je v to svrhu obrniti s prošnjo

do 30. avgusta t. l.

na c. kr. kmetijsko družbo. Prednost imajo oni, ki so dovršili kmetijsko šolo. Vsak prosilec naj sporoči, če je več nemškega jezika. Prehraniti se in prenočevati mora pa vsak ob svojih stroških. Morda bo mogoče tudi glede tega doseči velike olajšave, in utegnejo biti tozadevni stroški manjši kakor je gori zapisano.

Ta razglas je le provizoriško obvestilo, ter si glavni odbor pridržuje pravico, da kaj izpremeni, oziroma ves razglas prekliče.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 15. junija 1904.

Vabilo

k občnemu zboru kmetijske podružnice na Bledu, ki bo v nedeljo, dne 19. junija 1904 ob treh popoldne v Blejskem domu.

S P O R E D :

1. Poročilo načelnikstva.

2. Polaganje računov za l. 1903. in izvolitev dveh pregledovalcev računov.

3. Razni predlogi in nasveti.

Če bi v določenem času ne bil občni zbor sklepčen, bo pol ure kesneje zborovanje pri vsakem številu udov.

Kmetijska podružnica na Bledu,
dne 5. junija 1904.

Anton Ropret,
načelnik.

Listnica uredništva.

I. K. v L. Človeku, ki ima pravico živino zdraviti in mu to ni obrt, gre pač majhno povračilo za njegov trud; v slučaju tožbe je pa izid povsem odvisen od mnenja sodnika. Proti plačilu živino zdraviti sme le tisti (če ni živinozdravnik), ki ima v to svrhu zglaseno obrt. Gosposka pa pri nas nobenega te obrti ne pusti izvrševati.

M. M. v Ž. Opeka, ki vodo skozi pušča, se ne da z nobeno rečjo s pridom in trajno narediti nepremočna. Katran že pomaga za eno ali dve leti, a slednjč se odluči. V tvornici počrnjena opeka je drugače delana in je res nepremočna.

I. C. v B. Biki za licenciranje se morajo prignati na določeno mesto. Če hoče komisija za licenciranje iti v kak hlev, ki ni določen za licenciranje, stori to lahko, a zavezana ni. Stori pa gotovo rada, če hlev leži na njenem potu, a Vaša dolžnost je, jo zato prositi.

I. Ž. v V. Čebelarke knjige s podobami v slovenskem jeziku ni sedaj nobene. Črnetova knjiga o čebelarstvu, ki jo je zložila naša družba, je letos vsa pošla. Slovensko čebelarstvo ravno namerava tako knjigo izdati.

I. F. v P. Cement dobite v tvornici na Dovjem na Gorenjskem. Če Vi ne veste, zakaj Vaš konj šepa, potem moremo mi še manj vedeti, ker ga nismo videli, in Vam zato ne moremo povedati vzroka.

A. K. v P. Iz apnene jame postrgano blato, pomešano z blatom, Vam ne priporočamo rabiti za gnojitev v vinogradu, pač je pa tako blato izborno gnojilo za travnike. — Poslane zalege na trsnem listju ne poznamo.